

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
MINISTRY OF AGRARIAN POLICY AND FOOD OF UKRAINE
МИНИСТЕРСТВО АГРАРНОЙ ПОЛИТИКИ И ПРОДОВОЛЬСТВИЯ УКРАИНЫ

Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва
Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev
Харьковский национальный аграрный университет имени В.В. Докучаева

***НАУКОВІ ЗАСАДИ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ТА
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗБЕРІГАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ПРОДУКЦІЇ***

***SCIENTIFIC BASIS OF MODERN GROWING TECHNOLOGIES AND EFFICIENCY
INCREASE OF AGRICULTURAL PRODUCTS STORAGE***

***НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ВЫРАЩИВАНИЯ И
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХРАНЕНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ
ПРОДУКЦИИ***

МАТЕРІАЛИ/MATERIALS/МАТЕРИАЛЫ

***IV Міжнародної науково-практичної конференції
молодих вчених, аспірантів і студентів***

***IV International scientific and practical conference
of young scientists, postgraduate students and students***

***IV Международной научно-практической конференции
молодых ученых, аспирантов и студентов***

27-28 жовтня 2016 р./27-28 –th of October, 2016/27-28 октября 2016 г.

Харків/Kharkiv/Харьков

УДК 631.531.027.34:[633.39:581.4]

Герман К.П., студентка, Гудим О.В., асистент*
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва

ВИНЕКНЕННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН В РОСЛИНАХ M₁, M₂, M₃ АМАРАНТУ ПІД ВПЛИВОМ ГАММА-ОПРОМІНЕННЯ

Індукований мутагенез є одним із сучасних методів селекції, який дає змогу збагачувати ресурси за генетичною мінливістю, даючи селекціонерам новий вихідний матеріал для проведення добору в подальшому створенні сортів.

Метою роботи, яку проводили на кафедрі генетики, селекції та насінництва ХНАУ ім. В.В. Докучаєва було визначення впливу гамма-опромінення на посилення формотворчих процесів у сортів амаранта.

В якості вихідного матеріалу було використано три сорти амаранту виду *A. hypochondriacus*: Сем, Харківський-1, Студентський. З метою одержання цінних у господарському відношенні форм амаранту проводили обробку насіння фізичними мутагенами (гамма-випромінювання). Джерело випромінювання – Co⁶⁰. Дози випромінювання: 15 Гр, 30 Гр, 40 Гр, 150 Гр, 400 Гр та 700 Гр. Місце проведення обробки – ННЦ Інститут метрології. Установка – ДЕТУ 12-05-02. Як контроль використовували насіння амаранту без обробки.

---

*Науковий керівник – Гопцій Т. І., д-р с.-г. наук, професор

Оцінка рослин проводилась візуально та із застосуванням вимірювальних приладів і фототехніки. Кількісному обліку та якісній характеристиці підлягали всі виділені морфози листя, стебла, суцвіття, в M_1 , M_2 та M_3 поколіннях.

В результаті опромінення у поколінні M_1 було отримано ряд морфозів, пов'язаних зі зміною рослин амаранту. Найчастіше зустрічалися наступні аномалії :розгалудження основного стебла у нижній частині; розгалудження стебла у верхній частині; потрійне стебло; колосоподібна і булавоподібна волоть, ранньостиглість,чорний колір насіння у білонасінних сортів, зелена або червона волоть, перевірка яких в M_2 підтвердила наявність мутації, вивчення яких було продовжено в M_3 . Відібрані рослини в M_2 зі змінами таких ознак таких як: ранньостиглість,чорний колір насіння у білонасінних сортів, зелена або червона волоть, перевірка яких підтвердила в M_3 наявність мутацій за цими ознаками.

Таким чином, встановлено, що обробка насіння амаранту низькими дозами фізичних мутагенів 15 Гр, 30 Гр, та 40 Гр. не мала істотного впливу на морфологічні зміни у сортів Студентський, Харківський -1 та Сем. В той же час опромінення дозами 400Гр, 700Гр призвело до загибелі рослин у поколінні M_1 . Висока частота морфозів, виявлених у поколінні M_1 при дозі опромінення 150Гр, дозволяє передбачити виявлення генетично змінених форм, перевірка деяких з них в M_2 та M_3 підтвердила наявність мутацій.
